

Διαιτησία στους Δικηγορικούς Συλλόγους

Το δικηγορικό σώμα, διαχρονικά πιστό στον ρόλο του ως συλλειτουργού στην απονομή της δικαιοσύνης, συμβάλλει δημιουργικά στην προαγωγή της **ταχείας και ορθής** επίλυσης των διαφορών. Σπεύδω να διευκρινίσω ότι αντιλαμβανόμαστε την ταχύτητα και την ορθότητα, όχι ως αντιθετικό ζεύγμα, όπως πολλές φορές κάνει η Πολιτεία, αλλά ως επάλληλους στόχους που πρέπει να ικανοποιούνται παραλλήλως και στον μέγιστο βαθμό. Η Δικαιοσύνη απονέμεται πάντοτε **εν ονόματι του Ελληνικού λαού** και μόνον αυτού. Οι πολίτες, οι διάδικοι, δεν αρκούνται στην ταχεία επίλυση της διαφοράς τους· απαιτούν οι διαφορές να τέμνονται κατά τρόπο πάνω απ' όλα **δίκαιο και ορθό**.

Υπό το πρίσμα αυτό το δικηγορικό σώμα **στηρίζει τις μορφές εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών**, στο μέτρο που συμβάλλουν στην **ταχύτερη επίλυση των ιδιωτικών** διαφορών, **χωρίς να υπονομεύεται η ιδιωτική αυτονομία**. Διότι απώτατο όριο κάθε εναλλακτικού μέσου επίλυσης των διαφορών είναι ο απόλυτος σεβασμός του συνταγματικού δικαιώματος **δικαστικής προστασίας** και πρόσβασης στον **φυσικό δικαστή**.

Η προώθηση **μόνιμης διαιτησίας στους δικηγορικούς συλλόγους** συνάδει με την ως άνω τελεολογία.

Όπως προκύπτει από τις ιστορικές πηγές, ιδίως τον 4^ο Ομηρικό Ύμνο και την περίφημη περιγραφή της ασπίδας του Αχιλλέα στην Ραψωδία Σ' της Ιλιάδας, η διαιτησία αποτελεί ιστορικά την πρώτη

μορφή δικαιοδοσίας και συμπίπτει με την απαρχή της δημιουργίας κοινής συνείδησης δικαίου στις κοινωνικές οργανώσεις.

Είναι εντυπωσιακό πόσο επίκαιρη είναι η περιγραφή της διαιτησίας από τον **Δημοσθένη** στον κατά του Μειδίου λόγο του: «Αν κάποιος διαφωνούν μεταξύ τους για ιδιωτικές συμφωνίες και θέλουν να εκλέξουν έναν οποιονδήποτε διαιτητή έχουν το δικαίωμα να εκλέξουν όποιον θέλουν. Όταν όμως συμφωνήσουν για την εκλογή πρέπει να σέβονται την απόφαση του και να μην μεταφέρουν έπειτα την ίδια διαφορά από αυτόν σε άλλο δικαστήριο, αλλά η απόφαση του διαιτητή να είναι ανέκκλητη».

Στις λιγοστές αυτές φράσεις αναδεικνύονται όλα τα βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού:

- Εκούσια υπαγωγή των μερών
- Ελεύθερη επιλογή των διαιτητών
- Υπαγωγή ιδιωτικών διαφορών δεκτικών διαθέσεως
- Δεσμευτικότητα εκδοθησομένης απόφασης.

Τα **πλεονεκτήματα** του θεσμού συναρτώνται προς τα ανωτέρω βασικά χαρακτηριστικά:

- **Προαγωγή ιδιωτικής αυτονομίας:** Επιλογή της διαιτητικής επίλυσης και του προσώπου του Διαιτητή από τα μέρη
- **Αποτελεσματικότητα:** Η Διαιτησία ολοκληρώνεται συνήθως σε συντομότερο χρονικό διάστημα από όσο απαιτείται για τις επί Δικαστηρίω διαδικασίες.
- **Απόρρητο :** Οι «διαδικαστικές πράξεις» στο πλαίσιο της Διαιτησίας, συμπεριλαμβανομένης της εκδοθησόμενης απόφασης, είναι «μυστικές». Στις οικείες «συνεδριάσεις» δεν

έχει θέση το κοινό (τρίτοι) γενικώς. Οι Διαιτητικές αποφάσεις δεν δημοσιεύονται ούτε είναι άμεσα προσβάσιμες σε τρίτους.

- **Ευκολία για τα μέρη:** Οι «εργασίες» της Διαιτησίας λαμβάνουν χώρα όπου και όποτε «εξυπηρετεί» τα μέρη, τους Διαιτητές και τους μάρτυρες και
- **Εκτελεστότητα:** Η Διαιτητική απόφαση είναι εξοπλισμένη με εκτελεστότητα (τόσο στην ημεδαπή όσο και στην αλλοδαπή)

Ειδικώς, στην περίπτωση των δικηγορικών συλλόγων υπάρχει **διττή νομική βάση** για τη σύσταση μόνιμης διαιτησίας.

Τόσο κατά το **άρθρο 131 ΚωδΔικ**, όσο και κατά το **άρθρο 902 ΚΠολΔ**, *στους Δικηγορικούς Συλλόγους μπορεί, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου, να οργανώνεται μόνιμη διαιτησία.*

Στον Κανονισμό της μόνιμης Διαιτησίας μπορεί να προβλέπεται, η υποχρέωση εκλογής των διαιτητών και του επιδιαιτητή από κατάλογο διαιτητών που συντάσσεται κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα από τον Δικ. Σύλλογο, η τηρητέα διαιτητική διαδικασία (στο πλαίσιο π.χ. μπορεί να προβλεφθεί εύλογη προθεσμία για την έκδοση της διαιτητικής απόφασης), το ουσιαστικό δίκαιο που πρέπει να εφαρμόζουν ο επιδιαιτητής και οι διαιτητές, τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η διαιτητική απόφαση.

Επειδή κρίνουμε ότι η διαιτησία προσφέρει δυνατότητες **ταχύτερης, οικονομικότερης, αποτελεσματικής και ευέλικτης** επίλυσης της διαφοράς, αναλάβαμε πρωτοβουλία για την θέσπιση

ενός ελκυστικού μηχανισμού μόνιμης διαιτησίας στους Δικηγορικούς Συλλόγους.

Προσδοκούμε ότι οι συνάδελφοι, αφού βεβαιωθούν για την ύπαρξη **επαρκών εγγυήσεων αντικειμενικότητας και ευθυδικίας**, θα προτιμήσουν την επιλογή της διαιτησίας του Δικηγορικού Συλλόγου, για την επίλυση ιδιωτικών διαφορών αντικειμένου μεσαίου ύψους (καθώς για τις διαφορές μεγάλου αντικειμένου είναι γνωστό ότι οι διεθνείς μόνιμες διαιτησίες, όπως του ICC ή του Λονδίνου, αποτελούν διαχρονικά την πρώτη επιλογή των διαδίκων).

Για τον λόγο αυτό, συγκροτήσαμε **Ειδική Επιτροπή Διαιτησίας** με τη συμμετοχή νομικών υψηλού κύρους, προκειμένου να καταρτιστεί Κανονισμός Λειτουργίας της Μόνιμης Διαιτησίας. Συμμετέχουν ο Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας Κωνσταντίνος Καλαβρός (Πρόεδρος), ο Πρόεδρος Α.Π. ε.τ. Αθανάσιος Κουτρομάνος, το μέλος του Διεθνούς Δικαστηρίου Διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, Άννα Μαντάκου, οι Λέκτορες της Νομικής Σχολής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης Δημήτριος Μπαμπινιώτης & Αντώνης Τσαβδαρίδης, καθώς και οι εξειδικευμένοι στο αντικείμενο δικηγόροι, Σωτήριος Φέλιος & Ιωάννης Φιλιώτης. Από την πλευρά του ΔΣ του ΔΣΑ συμμετέχει ο Σύμβουλος Φώτης Κωτσής.

Είναι προφανές ότι για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι αναγκαίος ο διάυλος επικοινωνίας με αντίστοιχους φορείς στο εξωτερικό και η μεταλαμπάδευση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας από αντίστοιχους επιτυχημένους θεσμούς. Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο της CCBE, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις τόσο με τον Πρόεδρο των Δικηγόρων της Αυστρίας, **Ρούπερτ Βόλφ**, όσο και με

αντιπροσωπεία Γάλλων Δικηγόρων με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Ένωσης Δικηγόρων Γαλλίας, **Τιερύ Γουίνκερς**. Οι εκπρόσωποι των Γάλλων και Αυστριακών Δικηγόρων συμφώνησαν να παράσχουν την αναγκαία τεχνογνωσία και οργανωτική βοήθεια για τη σύσταση Κέντρου Διαιτησίας στους ελληνικούς Δικηγορικούς Συλλόγους, με εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων, που εφαρμόζονται τόσο στην Αυστρία όσο και στην Γαλλία. Επί του πρακτέου συμφωνήθηκε ήδη θα διεξαχθεί κοινή ημερίδα στην Αθήνα, στις 29.5.2018 με τη συμμετοχή Γάλλων και Αυστριακών ειδικών.

Χωρίς να προκαταλαμβάνω τις εργασίες της Επιτροπής, επιτρέψτε να θίξω ορισμένα ζητήματα που θεωρώ κομβικά για την επιλογή της διαιτησίας ως μέσο για την επίλυση μιας διαφοράς.

1. Κόστος

Πρόδηλο είναι ότι το κόστος της διαδικασίας πρέπει να είναι **λελογισμένο** προκειμένου να καταστεί ο θεσμός ελκυστικός για τους συναδέλφους και τους διαδίκους.

Το κόστος της Διαιτησίας περιλαμβάνει αφ' ενός «παράβολο» διαδικασίας και αφ' ετέρου τις αμοιβές των διαιτητών, καθώς και λοιπές πρόσθετες δαπάνες (γραμματειακή υποστήριξη κ.λπ.), οι οποίες προσδιορίζονται από το Διαιτητικό Δικαστήριο (*ad hoc* και ανά υπόθεση).

Κατά την συνήθη πρακτική, η αμοιβή των διαιτητών είναι ποσοστιαία, και αντιστρόφως προοδευτική σε σχέση με το ύψος του αντικειμένου της διαφοράς. Κατά τα λοιπά, πρέπει να τίθεται **ανώτατο ύψος εξόδων της διαδικασίας**, προκειμένου τα έξοδα να είναι προβλέψιμα για τους διαδίκους.

2. Διαιτητική διαδικασία

Η διαιτητική διαδικασία έχει ως αφετηρία τη **συμφωνία των διαδίκων** και διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού.

Η μόνιμη διαιτησία του Συλλόγου θα έχει ως αντικείμενο την επίλυση διαφορών με οικονομικό αντικείμενο, συμβατικών ή μη, η οποία θα διέπεται κατ' αρχάς από τις ειδικές διατάξεις του Κανονισμού και από τις διατάξεις των άρθρων 867 επ. ΚΠολΔ ή του ν. 2735/1999, ανάλογα εάν πρόκειται για εσωτερική ή για διεθνή εμπορική διαιτησία, και συμπληρωματικώς, από την λοιπή νομοθεσία.

Ακρογωνιαίος λίθος της διαδικασίας είναι η τήρηση των αρχών της **ίσης μεταχείρισης των διαδίκων** και της **εκατέρωθεν ακρόασης**.

Παρά το γεγονός ότι ο ορισμός των διαιτητών γίνεται κατ' αρχήν από τα μέρη και επομένως, ο κίνδυνος οι διαιτητές να λειτουργούν ως οιονεί «εκπρόσωποι» των μερών, είναι ορατός, εντούτοις, από τον συνδυασμό των διατάξεων των **άρθρων 883 παρ. 2 και 52 παρ. 1 ΚΠολΔ**, προκύπτει ότι πρέπει να τηρούνται εξίσου οι αρχές της **ανεξαρτησίας** και της **αμεροληψίας**.

3. Επιλογή Διαιτητών

Οι Διαιτητές επιλέγονται από τον κατάλογο διαιτητών. Στον κατάλογο αναφέρονται οι διαιτητές, στους οποίους, αποκλειστικά, μπορούν να αναθέσουν τα μέρη τη διενέργεια της Διαιτησίας. Οι περιλαμβανόμενοι στον κατάλογο πρέπει, ασφαλώς, να είναι νομικοί κύρους, με εμπειρία στα ζητήματα Διαιτησίας, να διαθέτουν αξιοπιστία και αντικειμενικότητα, και υψηλή επιστημονική κατάρτιση. Πρόσφορες ασφαλιστικές δικλείδες είναι **ευδόκιμη**

μακρά άσκηση δικηγορίας (π.χ. επί τουλάχιστον 15 έτη) και η αποδεδειγμένη γνώση ή πρακτική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο της διαιτησίας.

4. Υπαγωγή στη διαιτησία του δικηγορικού συλλόγου

Η υπαγωγή στη Διαιτησία του Συλλόγου προϋποθέτει κατ' ανάγκη τη χρήση ρητρών Διαιτησίας, η υιοθέτηση των οποίων πρέπει να ενθαρρυνθεί.

5. Εκπαίδευση

Παράλληλα με την θέσπιση της μόνιμης διαιτησίας πρέπει να διοργανωθούν, προγράμματα κατάρτισης νομικών παραστατών, προκειμένου να εξοικειωθούν οι συνάδελφοι με την διαιτητική διαδικασία.

Το δικηγορικό σώμα έχει σταθερά το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον. Τις παθογένειες της δικαιοσύνης τις αντιμετωπίζουμε, πιστοί στις αρχές και την ιστορία μας, αλλά συγχρόνως με καινοτόμο πνεύμα και δημιουργικότητα. Το αποδεικνύουμε έμπρακτα με τις με τις πρωτοβουλίες μας.

Θέλω να καλέσω τους συναδέλφους να στηρίξουν τον θεσμό και να τον εμπιστευτούν. Η επιτυχία του, τελικώς, εξαρτάται από την ενεργό συμμετοχή και έμπρακτη υιοθέτηση από όλους μας.